

Evenwichtigheid solidariteitsreserve of risicodelingsreserve

15 januari 2024

Restricted

99.3554

108.365

122.3354

100.665

106.5548

Intro

Evenwichtigheid belangrijk begrip in Wet toekomst pensioenen.

Eerder diverse artikelen over geschreven met focus op de overgang naar het nieuwe stelsel.

- Meest recente artikel: <https://www.ortecfinance.com/nl-nl/insights/blog/evenwichtigheidskader-als-guidance-bij-transitie>

In dit webinar focus op de **solidariteitsreserve en/of risicodelingsreserve**.

- Wat zegt de wet over evenwichtigheid in relatie tot de reserves?
- Hoe kunnen we evenwichtigheid toetsen/meten?
- Welke sturingsmogelijkheden zijn er om te komen tot een evenwichtige invulling van de reserve?

Wettelijk kader

Pensioenwet:

Solidariteitsreserve: Een collectieve vermogensreserve waarmee in een solidaire premieovereenkomst financiële mee- of tegenvallers kunnen worden gedeeld;

- **Verplicht onderdeel solidaire premieovereenkomst!**

Risicodelingsreserve: een collectieve vermogensreserve waarmee in een flexibele premieovereenkomst financiële mee- of tegenvallers kunnen worden gedeeld.

- Alleen voor basisregeling verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen wettelijk verplicht.

Sociale partners geven de **doelstellingen** van de reserves aan. En leggen in transitieplan afspraken over **initiële vulling** vast.

Pensioenuitvoerder (veelal het pensioenfonds) gaat over **exacte invulling en beoordeelt evenwichtigheid** van de invulling.

Wettelijk kader

Besluit toekomst pensioenen

Artikel 1h:

2. De uitvoerder berekent voor de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve **in het kader van de toetsing van evenwichtigheid de baten en lasten voor alle cohorten die worden onderscheiden voor de risicohouding** en onderbouwt dat deze baten en lasten in lijn zijn met de doelstellingen van de reserve.
3. ... Onder evenwichtigheid wordt onder meer verstaan dat bij de inrichting van de reserve op voorhand wordt **voorkomen dat een bepaalde generatie binnen een pensioenregeling uitsluitend baten of lasten heeft van de reserve.**

Toetsing dient te geschieden op basis van **ALM-studie**. Mogen DNB-scenario's zijn, maar eigen scenario's mag ook.

Wettelijk kader

Regeling rekenmethoden onderbouwing solidariteitsreserve en risicodelingsreserve
(toezichthouderregeling)

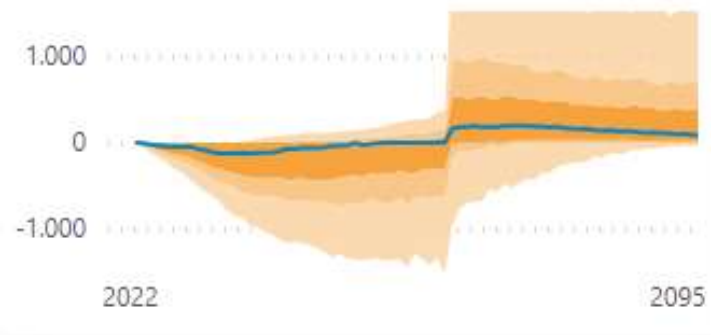
Artikel 3: Rekenmethoden en toelichting

1. Voor de berekeningen ter onderbouwing van de inrichting van de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve en voor de toelichting op deze berekeningen:
  - a. stelt de pensioenuitvoerder kwantitatieve maatstaven vast om de aansluiting bij de doelstellingen van de inrichting van de reserve te beoordelen;
  - b. stelt de pensioenuitvoerder kwantitatieve maatstaven vast om de evenwichtige inrichting van de reserve te beoordelen;
  - c. verricht de pensioenuitvoerder een kwantitatieve scenario-analyse of stochastische ALM-analyse om met de kwantitatieve maatstaven genoemd onder a en b de effecten van de inrichting van de reserve inzichtelijk te maken;
  - d. onderbouwt de pensioenuitvoerder met de uitkomsten van de kwantitatieve scenario-analyse of stochastische ALM-analyse:
    - i. dat de inrichting van de reserve aansluit bij de doelstellingen; en
    - ii. dat de inrichting van de reserve evenwichtig is.

Maatstaven evenwichtigheid

Voorbeelden

**Variant Alternatief - vullen door iedereen -
Maatstaf Bijdrage van en naar reserve -
25-jarige**

Ook mogelijk om relatieve uitkomsten te tonen, bijvoorbeeld ten opzichte van het kapitaal.

Artikel 3 Toezichthouderregeling:

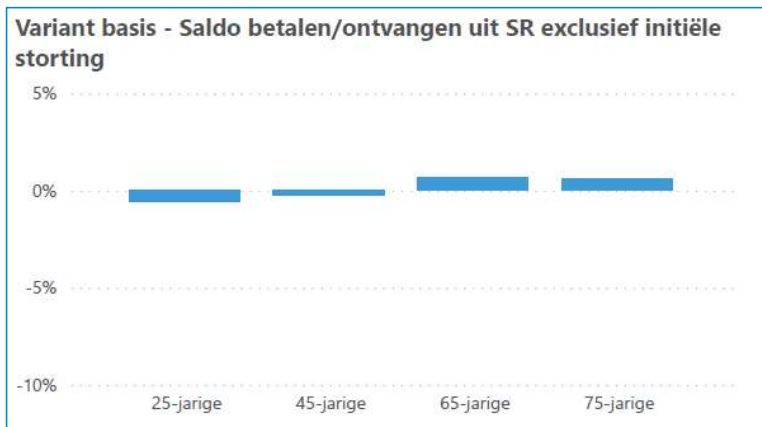
*f. beschrijft de pensioenuitvoerder **wanneer in de tijd** de baten en lasten voor deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden zich materialiseren.*

De toezichthouderregeling vereist dat wordt nagedacht over *“de mogelijkheid dat de continue werking van de reserve in de toekomst wordt onderbroken”*.

- Denk aan: individuele gebeurtenissen als ontslag, pensionering, waardeoverdracht en overlijden, of collectieve gebeurtenissen als een collectieve beëindiging/overdracht.

Maatstaven evenwichtigheid

Voorbeelden

Uitkomsten kunnen in real-world omgeving worden bekeken, maar ook in risiconeutrale.

Daarnaast uiteraard altijd andere maatstaven mogelijk. Denk aan pensioenverwachtingen/vervangingsratio's in verschillende percentielen of waardeverschuivingen in termen van netto profijt.

Artikel 2 Toezichthouderregeling:

- b. onderscheidt de pensioenuitvoerder voldoende deelnemersgroepen om een representatief beeld van de effecten voor alle deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden te verkrijgen. De pensioenuitvoerder maakt in elk geval onderscheid naar de in de risicohouding onderscheiden deelnemersgroepen en leeftijdscohorten.*

Beleidsknoppen reserves

Bij de vaststelling van het beleid voor de reserves moet over de volgende zaken besluiten worden genomen:

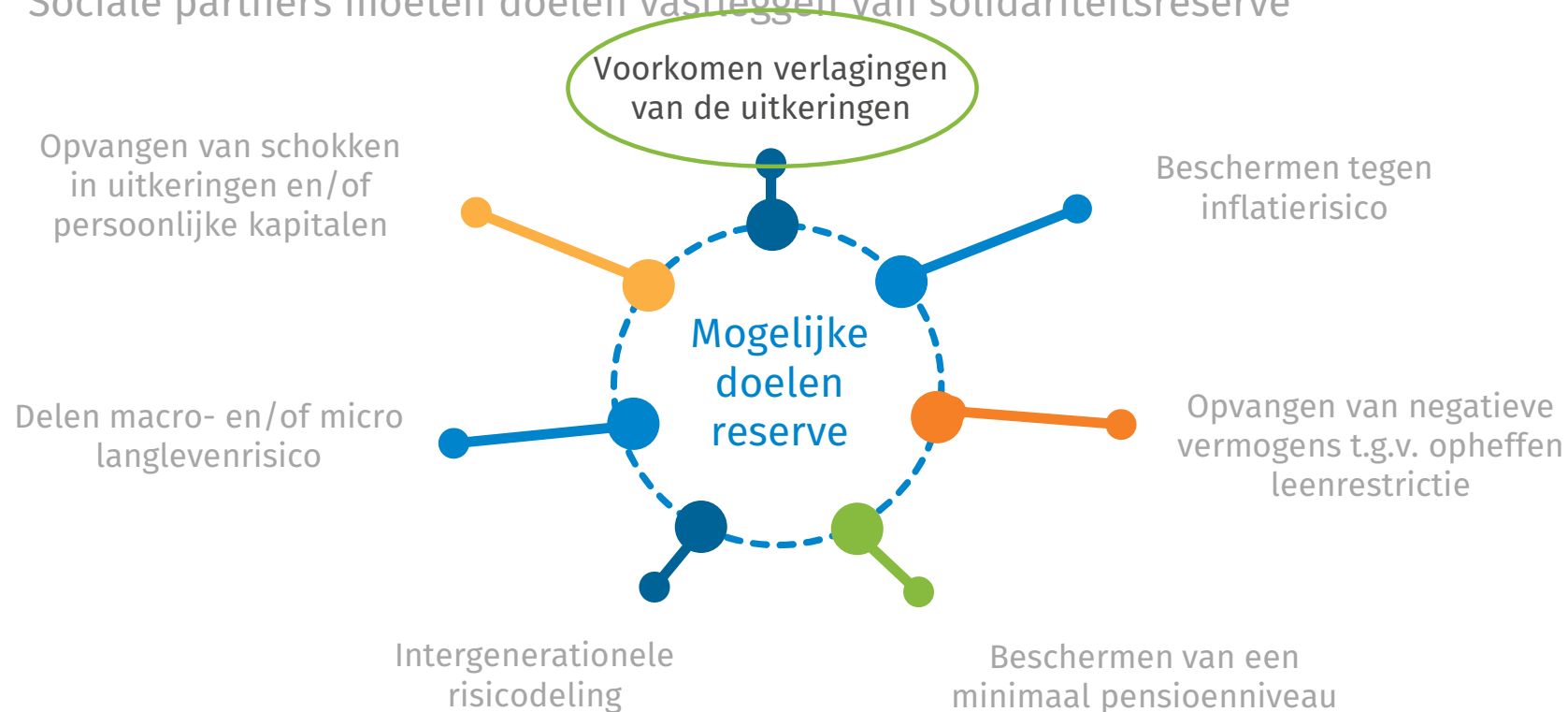
- Uitdeelregels
- Vulregels
- Hoogte reserve. Bij aanvang en structureel.
- Beleggingsbeleid reserve

De uitdeelregels zijn gekoppeld aan de doelstelling(en) van de reserve.

Solidariteits- en risicodelingsreserve

Sociale partners moeten doelen vastleggen van solidariteitsreserve

➤ *Het fondsbestuur bepaalt vervolgens de inrichting van de solidariteitsreserve.*

Uitdeelregels

Ortec methode

In 2022 heeft Ortec Finance serie artikelen geschreven over goedkope manieren om de solidariteitsreserve in te zetten voor het voorkomen van dalingen van het pensioen.

- Nominale bescherming: <https://www.ortecfinance.com/nl-nl/insights/blog/rapport-berekeningen-hogere-en-stabielere-pensioenen-dankzij-solidariteitsreserve>
- Reële bescherming: <https://www.ortecfinance.com/nl-nl/insights/whitepaper-and-report/koopkrachtbescherming-in-de-solidaire-premieregeling>
- Gedeltelijke koopkrachtbescherming: <https://www.ortecfinance.com/nl-nl/insights/research/betaalbare-koopkrachtbescherming-in-het-nieuwe-stelsel>

Methode is in in de kern in alle gevallen hetzelfde en staat bekend als de Ortec-methode.

Kern van Ortec-methode: Toets jaarlijks of de uitkering aangevuld moet/kan worden. Een eventuele aanvulling is alleen voor het komende jaar.

 Met relatief kleine reserve kan behoorlijke mate van bescherming worden geboden!

Uitdeelregels

Ortec methode

Veelgestelde vraag door beleidsbepalers (en ook toezichthouders):

Betalen jongeren niet structureel aan ouderen bij de Ortec-methode?

Immers, alleen ingegane uitkeringen worden aangevuld. En vulling gebeurt meestal vanuit overrendement.

Antwoord Ortec Finance: **Nee!**

Ortec-methode zegt alleen iets over manier van uitdelen. Niets over de andere beleidsknoppen.

Voor beoordeling evenwichtigheid moet naar totale invulling van het beleid gekeken worden.

Uitdeelregels

Aandachtspunten

Bij de uitdeelregels moet ook nagedacht worden over:

- Budget beschikbaar voor doelstelling:
  - Hele reserve beschikbaar: Kans dat reserve leeggetrokken wordt. Bovendien leven pensioengerechtigden dan mogelijk langdurig boven hun stand.
  - Deel reserve beschikbaar: Grotere kans op dalingen van het pensioen, omdat budget ontoereikend is. Wel mogelijkheid om langere tijd een deel van de verlaging op te vangen.

- Overstroomde reserve:
  - Overschot uitdelen naar rato van kapitaal? Ouderen krijgen dan meer dan jongeren.
  - Ook mogelijkheid om gericht aan jongeren uit te delen. Maar dit mag niet gezien worden als een doelstelling op zich!
  - **Merk op:** als er meer uitkeringen worden gedaan dan er premies binnenkomen, neemt de omvang van de reserve relatief gezien toe! Jongeren hebben dan dus baat bij ouderen.

Vulregels

Mogelijkheden voor vullen reserve:

- FPR: premie en toetreding tot uitkeringscollectief
- SPR: premie en positief overrendement
- Bij aanvang is vullen vanuit buffer of storting werkgever mogelijk

Premie vaak geen wenselijke optie. **FPR**: bij toetreding tot uitkeringscollectief en bij **SPR**: overrendement

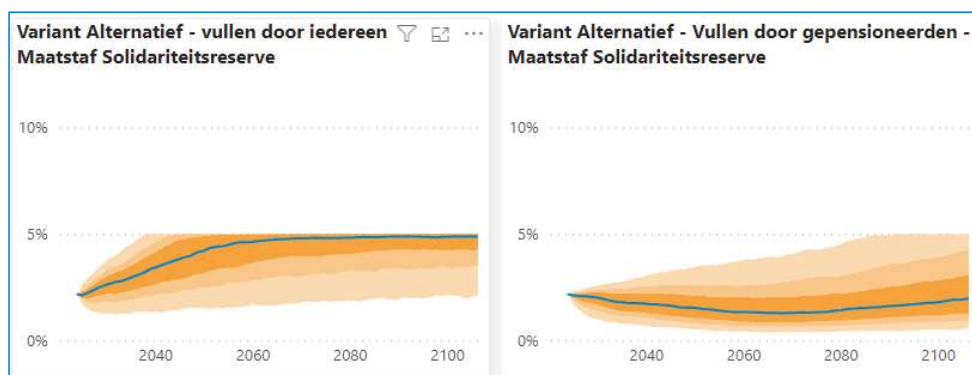
Bij FPR is er dus geen discussie over ‘jong betaalt oud’. Bij SPR mogelijk wel.

SPR: Afromen overrendement alleen pensioengerechtigden mag niet, maar...

Afromen overrendement van iedereen en dan voor niet-pensioengerechtigden meteen volledig of gedeeltelijk “terugstorten” lijkt wel te mogen!

Vulregels

Vullen door alleen pensioengerechtigden

Nominale korting	Alternatief - vullen door iedereen	Alternatief - Vullen door gepensioneerden
Kans		
25-jarige	2,0%	11,8%
Gemiddelde omvang %		
25-jarige	-3,5%	-3,4%

Vullen door alleen pensioengerechtigden lijkt dus via omweg mogelijk. Daarmee geen discussie over 'jong betaalt oud'. Maar uitkomsten worden niet per se beter voor jongeren.

Reserve kan/zal op lager niveau blijven. En uiteindelijk worden jongeren ook oud...

Als reserve op latere leeftijd lager niveau heeft, dan nemen kortingskansen toe en moet er meer bijgedragen worden.

Vulregels

Aandachtspunten

Als alleen pensioengerechtigden de reserve vullen, dan is er geen sprake van financiering oud door jong. Maar pensioengerechtigden profiteren (mogelijk)wel van een reserve die gevuld is door anderen. Is dat evenwichtig?

- Bij FPR speelt dit niet/minder. Toetreding tegen “dekkingsgraad”

Als actieven bijdragen aan vulling van de reserve, dan bestaat inderdaad het gevaar dat ze fonds verlaten en, door een waardeoverdacht, geen profijt hebben van eerdere bijdragen. Maar is dat erg?

- Mogelijk profijt van reserve bij nieuwe pensioenuitvoerder waar ook niet aan is bijgedragen.
- Misschien niet optimaal, maar in huidig stelsel kunnen verschillen veel groter zijn.
- Waardeoverdacht is niet verplicht
- Altijd de mogelijkheid om doelstelling toe te voegen die (meer) gericht is op jongeren.

Hoogte reserve

Hoogte bij aanvang

Artikel 3 Toezichthouderregeling:

- e) *beschouwt de pensioenuitvoerder in het kader van de robuustheid van de inrichting voor toekomstige ontwikkelingen **tenminste twee alternatieve initiële hoogtes van de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve** die representatief zijn voor de mogelijke toekomstige ontwikkeling van de reserve;*

Initiële storting heel andere impact voor ouderen dan voor jongeren!

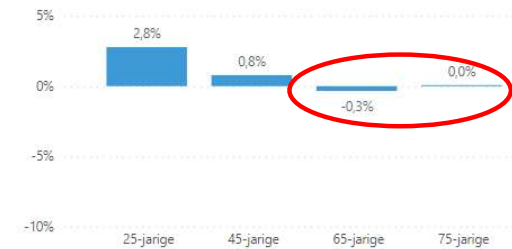
Initiële storting (door ouderen) kan ook gezien worden als “inhaalslag” van niet afgedragen overrendementen uit het verleden.

Merk op: het gaat bij de vergelijking tussen hoogtes niet alleen om de initiële storting. Maar ook mogelijk toekomstige niveaus. Is beleid robuust?

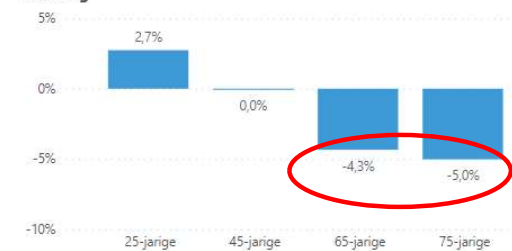
Initiële storting solidariteitsreserve

Saldo betalen en ontvangen

Variant Basis - Saldo betalen/ontvangen uit SR exclusief initiële storting

Variant Basis - Saldo betalen/ontvangen uit SR inclusief initiële storting

Hoogte reserve

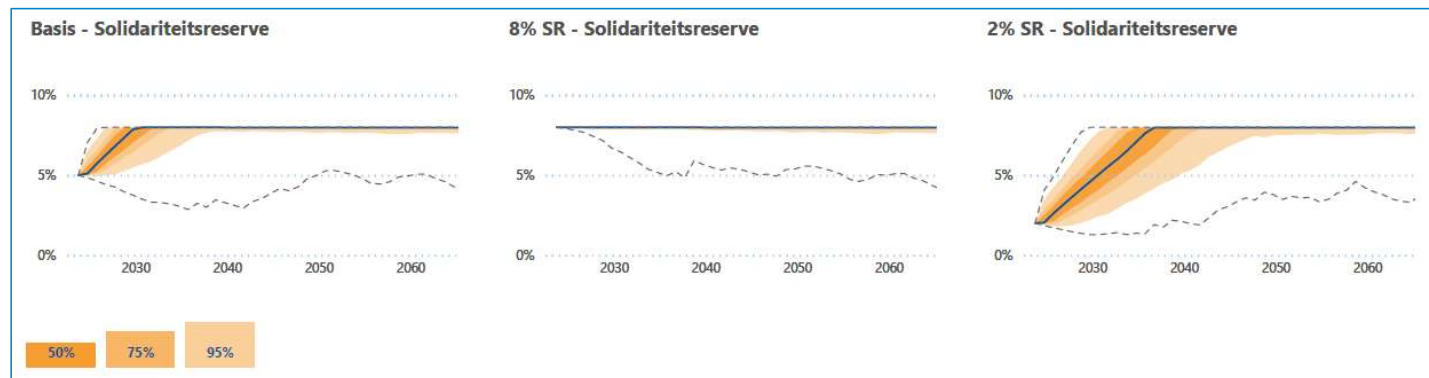
Verschil aanvang en maximum

Wettelijk is vastgelegd dat de reserve maximaal 15% van het *“geheel voor pensioen gereserveerde vermogen inclusief de solidariteitsreserve”* bedraagt.

- In de praktijk wordt veelal een lager maximum vastgesteld.

Het verschil tussen de hoogte bij aanvang en het vastgestelde maximum is belangrijke factor voor mate waarin moet worden bijgedragen aan de reserve. En of jong structureel betaalt voor oud.

- Klein verschil, dan kan reserve snel op maximum komen. En hoeft er dus geen aanvulling meer plaats te vinden.
- Of maximum bereikt wordt hangt uiteraard ook van andere factoren en beleidsknoppen af.

Evenwichtigheid reserves

Hoogte reserve

Aandachtspunten

Een gevulde reserve wordt soms nog wel eens gezien als “dood geld”. Maar om doelstelling te kunnen realiseren is het wel noodzakelijk dat er geld in de reserve zit op het moment dat het nodig is.

Puur voor het beschermen tegen dalingen van het nominale pensioen volstaat een beperkte reserve, bijvoorbeeld max 5%.

Indien meerdere of andere doelstellingen worden nagestreefd, kan een grotere reserve nodig zijn.

- Of andere invullingen voor dezelfde doelstelling

Beleggingsbeleid reserve

Het beleggingsbeleid/toedelingsbeleid van de reserve is zeer bepalend voor de ontwikkeling ervan.

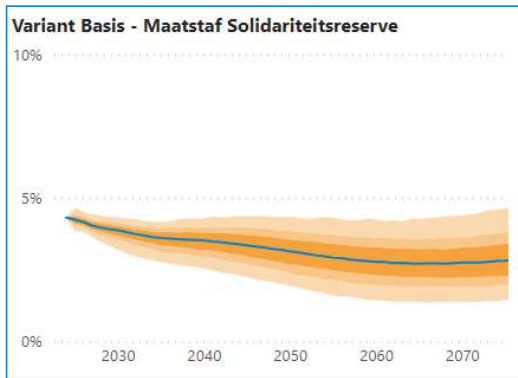
Verschillende “stromingen”:

1. Risicoloos beleggen: gedachte is dat als een financiële klap zich voordoet, de reserve hierdoor niet/minder wordt geraakt.
  - Bijvoorbeeld 100% in cash of 100% in een matchingportefeuille
2. Risicovol beleggen: gedachte is dat de reserve vol moet zitten om doelstelling te kunnen realiseren.
  - Bijvoorbeeld gemiddelde fonds of 100% returnportefeuille
  - Gemiddeld fondsrendement: reserve blijft relatief gezien gelijk (ademt mee)
  - Meer dan gemiddelde: draagt bij aan intergenerationele risicodeling

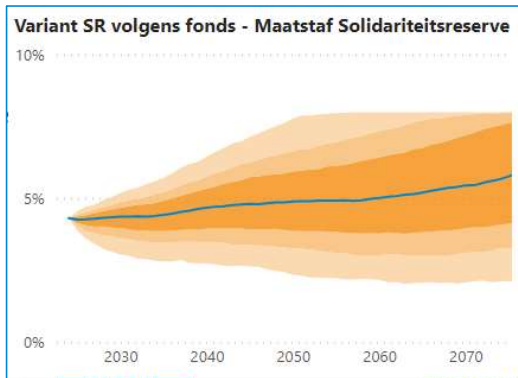
Visie Ortec Finance: enige mate van risico vereist!

Beleggingsbeleid reserve

Voorbeeld

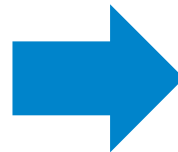

100% matching

Volgens fondsmix

Evenwichtigheid reserves

Vervangingsratio's over pensioenperiode	Basis	SR volgens fonds
Mediaan		
25-jarige	100,0%	101,7%
75-jarige	100,0%	100,0%

Hogere vervangingsratio's

Nominale korting	Basis	SR volgens fonds
Kans		
25-jarige	10,2%	4,3%
75-jarige	5,2%	4,8%

Lagere kansen op dalingen

Beleggingsbeleid reserve

Aandachtspunten

Er zijn natuurlijk nog vele smaken te verzinnen. Nu ligt focus veelal op de “extremen”.

- Ook tussenvarianten bekijken!

Memorie van toelichting Wet toekomst Pensioenen noemde het delen van beleggingsrisico's tussen huidige en toekomstige generaties (intergenerationele risicodeling) een belangrijk voordeel van de solidariteitsreserve.

- Volledig risicoloos beleggen lijkt daar niet mee in lijn

In ALM-studies loont het nemen van beleggingsrisico op langere termijn. Geldt dus ook voor de ontwikkeling van de reserve.

- Risico's (op korte termijn) kunnen bestudeerd worden door het kijken naar deterministische scenario's.

Samenvatting

Wet (toezichthouderregeling) maakt duidelijk dat evenwichtigheid reserve goed onderbouwd moet worden.

Vooraf nadenken over maatstaven en acceptabele grenzen! Criteria ook vastleggen.

Ortec-methode niet op voorhand onevenwichtig.

Door middel van 'truc' is het mogelijk om bij SPR alleen vulling reserve door pensioengerechtigden te bewerkstelligen. Geen financiering van jong door oud. Maar is dit evenwichtig?

Indien iedereen de reserve vult, zijn er altijd mogelijkheden om aanvullende doelstellingen gericht op jongeren op te nemen. Meest voor de hand liggende is het aanvullen van negatieve overrendementen.

Vragen?

Evenwichtigheid reserves

Restricted

Disclaimer

Ortec Finance would like to emphasize that Ortec Finance is a software provider of technology and IT solutions for risk and return management for institutions and private investors. Please note that this information has been prepared with care using the best available data. This information may contain information provided by third parties or derived from third party data and/or data that may have been categorized or otherwise reported based upon client direction. Ortec Finance and any of its third party providers assume no responsibility for the accuracy, timeliness, or completeness of any such information. Ortec Finance and any of its third party providers accept no liability for the consequences of investment decisions made in relation on this information. All our services and activities are governed by our general terms and conditions which may be consulted on <https://www.ortecfinance.com/> and shall be forwarded free of charge upon request.

Any analysis provided herein is derived from your use of Ortec Finance's software and does not constitute advice as to the value of securities or the advisability of investing in, purchasing, or selling securities. All results and analyses in connection with Ortec Finance's software are based on the inputs provided by you, the client. Ortec Finance is not registered as an investment adviser under the US Investment Advisers Act of 1940, an equivalent act in another country and every successive act or regulation. For the avoidance of doubt, in case terms like "client(s)" and "advisor(s)" are used in communications of Ortec Finance, then these terms are always referred to client(s) of Ortec Finance's contract client and its advisor(s).